

HISTÒRIA D'UNA GAVINA I DEL GAT QUE LI VA ENSENYAR A VOLAR

FITXA TÈCNICA I ARTÍSTICA

Títol original: La gabbianella e il gatto
Director: Enzo d'Alò
Guió: Enzo d'Alò i Umberto Marino
 (basat en el llibre del mateix títol de Luis Sepúlveda)
Música: David Rhodes
Muntatge: Rita Rossi
Any: 1998
Nacionalitat: Itàlia
Durada: 75 minuts
 Versió catalana

[TRÀILER](#)

Les guies de pel·lícules que s'ofereixen des del GrupIREF tenen el mateix objectiu que el projecte Filosofia 3/18, és a dir, procurar que els nens i joves pensin per si mateixos de forma acurada i reflexiva. Per això no són gaire convencionals. Poques vegades hi ha referències a directors, actors o tècniques fílmiques ni corrents cinematogràfiques.

Com si es tractés d'una lectura, demanem als espectadors una actitud activa i desperta abans, mentre i després de veure la pel·lícula. Les nostres guies busquen propiciar tant la mirada a la pantalla com a un mateix.

Aquest aprenentatge es fa a les aules de forma cooperativa, és a dir, formant una comunitat de recerca, un espai on es tracten les qüestions que planteja la pel·lícula de forma dialogada -ni debats ni discussions-, tot donant molta importància a l'exercici del pensament crític i reflexiu.

L'apartat Temes que es poden tractar no ha de ser tractada com un llibre de text, cal usar tots els mecanismes que són habituals a les aules de Filosofia 3/18: fer pissarra si s'escau, posar en marxa el diàleg i si convé llençar alguna pregunta, com un repte per avançar en el coneixement i en l'exercici d'actituds dialogants.

Quan creiem que el treball amb la pel·lícula ja es pot tancar, plantejarem una avaluació per tal que l'alumnat es faci conscient de què ha après, dels sentiments que li ha generat i del coneixement que li ha aportat.

Licència de Creative Commons
 Història d'una gavina. Autora: Irene de Puig Olivé.

Resum

Una gavina enverinada per una taca de petroli realitza un últim esforç i abans de morir confia el seu ou al gat Zorbàs. Aquest promet no menjar-se'l, protegir-lo i ensenyar a volar la gavina que en naixerà.

Abans de morir enverinada per una taca de petroli al mar per culpa d'un vessament de petroli, la Kengah, una gavina que està a punt de tenir un fill, li demana al gat Zorbàs tres promeses: covar l'ou, no menjar-se'l i ensenyar al pollet a volar.

La petita gavina òrfena serà ben acollida entre la colla dels gats del moll, - Secretari, Setciències, Barlovent i Coronel-, que s'ha vist involucrada per Zorbàs en la tasca de criar aquesta insòlita filla adoptiva de la qual tindran cura i li posen el nom d'Afortunada.

Dues trames s'entrecreuen en la pel·lícula. En una, un poeta dialoga amb la seva filla, una nena molt imaginativa. En l'altra, se'ns narra la història del gat Zorbàs i la seva aventura amb una gavina.

Afortunada haurà d'aprendre que no és un gat i haurà de fer l'esforç de volar com la resta de gavines. Mentrestant ha de combatre al costat dels seus amics felins per impedir l'arribada del Gran Ratolí que, juntament amb un exèrcit de ratolins, espera a les clavegueres l'ocasió per prendre el poder de la ciutat.

Pel professorat

Metàfora poètica sobre la tolerància, adaptació del relat homònim de Luis Sepúlveda.

És una fableta sobre la tolerància i el respecte a les diferències. Mostra el valor del respecte per un mateix i pels altres, i pel medi natural. Hi ha molt presents els valors del compliment de la paraula donada de l'amistat i la solidaritat, el treball en equip, la col·laboració, etc.

També aborda de manera secundària assumptes com l'adopció, la mort, la solitud, i els diversos models de família.

L'escriptor Luis Sepúlveda es va inspirar per escriure la seva novel·la en el poema "Les gavines" de l'escriptor basc Bernardo Atxaga. La veu del poeta a la pel·lícula és la del mateix Sepúlveda.

*"Pero su pequeño corazón
que es el de los equilibristas
por nada suspira tanto
como por esa lluvia tonta
que casi siempre trae viento,
que casi siempre trae sol"*

És el llargmetratge italià d'animació de major pressupost de la història. Hi han intervingut 200 persones, que han creat 1.200 escenografies i gastat 2 camions de llapis, per realitzar els 220.000 dibuixos necessaris per animar els 75 minuts, acabats en dos anys de treball.

El director, Enzo d'Alò, és també el realitzador d'una adaptació de Momo, de Michael Ende.

El llibre i la pel·lícula

Les diferències més significatives entre la pel·lícula i el llibre són:

- La pel·lícula narra la història d'una gavina i el gat que li va ensenyar a volar; comença veient Bobulina i el seu amo, mentre que en el llibre surten al final.
- En el llibre, Zorbàs, quan és petit s'escapa del cistell dels seus germans per buscar aventures, i en la pel·lícula ja surt gran i amb els seus companys.
- En comptes del mico que surt a la pel·lícula en el llibre surt el nét de Coronel que es diu Yoyo. Maties, el mico que fumava i bevia, era un mal exemple per als nen, però Yoyo és més tendre perquè és com el nen petit de la família.
- L'amo de Zorbàs, en comptes de ser un nen com en la pel·lícula al llibre és una dona gran.
- La gavina en el llibre cau en un balcó i a la pel·lícula cau en un replà.
- En el llibre dos dels gats es volen menjar la gavina però, a la pel·lícula els han substituït per dos ratolins.
- En el llibre quan volen recuperar la gavina negocien amb les rates, però en la pel·lícula els paren un parany.
- En el llibre Zorbàs no s'empassa l'ou en cap moment, en canvi a la pel·lícula sí.
- En el llibre el que puja al campanar per ajudar Afortunada perquè voli és el poeta, i en la pel·lícula és la filla del poeta la qui puja.

Com visualitzar

Si és possible d'una sola vegada, però es poden repetir les escenes que no hagin quedat clares, també es pot fer en dues sessions i també en tres, si agafem el punt de partida, el nus i el desenllaç.

ABANS DE VEURE LA PEL·LÍCULA

Qüestionari previ

- a) Quines persones han tingut cura de tu fins que t'has fet gran?
- b) Tu has tingut cura d'algú (germanet o animaló) petit o cadell a qui hagi hagut d'ajudar?
- c) Com ajudaries un infant o bé una cria d'animal que s'hagi quedat sense mare?

EL TÍTOL I LA CARÀTULA

El títol

- El títol *Història d'una gavina (i del gat que la va ensenyar a volar)* ens dona una informació ben peculiar, ja que es tracta d'una afirmació. La pregunta és: com pot un mamífer pot ensenyar a volar un ocell? Com s'ho farà?

- Cal que l'alumnat faci alguna hipòtesi del que creuen que pugui ser la trama de la novel·la i el seu desenllaç. (Com creuen que va arribar el pollet fins al gat ? Què creuen que farà el gat per ensenyar a volar el pollet ?)

Aquesta activitat s'ha de registrar, perquè quan els alumnes hagin vist el final podran adonar-se de si les prediccions que han fet s'ajusten o no a la solució que dóna la pel·lícula.

Les caràtules

Estudi de distintes caràtules relacionades amb el film:

- **De cadascuna:**
  - Què veiem als cartells de la pel·lícula? Ens anuncia de què anirà la pel·lícula?
- **De la que nosaltres usem:**
  - Què remarca a diferència de les altres?
  - Quines expectatives et crea?
  - Podem imaginar-nos l'argument a partir d'aquestes il·lustracions?
- **Una vegada vist el film:**
  - Creus que s'han acomplert les expectatives que t'oferia la caràtula?
  - Què t'hi sobra o què t'hi falta?
  - Amb quina et quedaries?
- **Personalitza la caràtula**

Dibuixa la teva caràtula a partir de distints elements que pots fotocopiar o trobar a internet: lletres, fotogrames de publicitat, etc.

MENTRE VEIEM LA PEL·LÍCULA

Mentre dura el visionament de la pel·lícula els alumnes han de tenir al seu abast les qüestions següents, que han d'haver pogut llegir abans. Les aniran resolent a mesura que els esdeveniments del film donin pistes per contestar-les.

EL QUE TU SAPS

- Creus que tots els "petits", siguin animals o humans, s'han de protegir?
- Per què?
- Com pot un mamífer *ensenyar a volar* un ocell?

SOBRE EL FILM

- Distinció (i si s'escau també descripció) entre personatges principals i secundaris.
- Per què es queda orfe la gavinetà?
- Fes algun comentari important sobre el film: una escena, una frase, una imatge, una mirada, la música, etc.
- Què és el que més t'ha cridat l'atenció?
- Què creus que no has comprès?
- Quines qüestions creus que planteja la pel·lícula, a parer teu?
- Formula amb una frase el que més t'hagi interessat.

L'ACCIÓ

Espai i temps

- *On passa?* En diversos moments de la pel·lícula es fa menció de llocs d'Europa,
- mars i rius. Busqueu en un mapa aquests llocs.

- Quan de temps passa entre la mort de la mare i el final de la pel·lícula?

DESPRÉS DE VEURE LA PEL·LÍCULA

COMPRESIÓ DE LA PEL·LÍCULA

- Quin fet desencadena l'acció de la pel·lícula? (Que els humans aboquen petroli al mar i una gavina en pateix les conseqüències.)
- Quin és el fil conductor del relat? L'obligació que senten els gats d'educar i ensenyar a volar. Afortunadament, a causa de les promeses de Zorbàs i la solidaritat que sent amb ell.
- Descriu el protagonista de l'obra donant-ne totes les dades possibles i caracteritza els personatges secundaris. Qualifica cadascun d'ells amb adjectius que el descriuin.
- Quins éssers humans surten en l'obra? Quina impressió tenen d'aquests personatges els animals de l'obra?
- Esmenta en quins aspectes l'autor mostra la falta de racionalitat dels humans, la seva falta de consciència o la seva irresponsabilitat. (La contaminació de les aigües amb el petroli. La no-acceptació de la diferència. El tracte amb els animals...)

Altres preguntes per assegurar la comprensió:

- Què fan el poeta i la seva filla?
- Què volen fer els gats amb la grua?
- Amb qui viu Zorbàs?
- Com es produeix la marea negra?
- On viu el Coronel?
- Quins són els sentiments de Zorbàs envers Afortunada?
- Per a què utilitzen la llegenda del cavall de Troia?

Pla de diàleg:

- Quina escena t'ha agradat més?
- Alguna escena t'ha fet por?
- Què et fa sentir l'escena en què la gavina no arrenca el vol?
- I aquella en què està amenaçada?
- Quin és el paper dels ratolins a la pel·lícula?

Sobre la pel·lícula:

- Per què la gavina li diu "Mama" al gat? Com reacciona Zorbàs al principi?
- Quines diferències hi ha entre els gats i les gavines? Aquestes diferències fan que no s'estimin? Creieu que les diferències són motius suficients per rebutjar algú?
- Yoyo s'empipa quan s'assabenta que la gavina és una nena, i li vol posar noms com Fastigoseta, Mimí, Frufrú, Princesa. Si hagués estat un nen li haurien dit Valent, Capità, etc. Per què són tan diferents els

noms destinats a les noies en comparació amb els que es posen als nois? Us agraden? Que potser una gavina no pot ser valenta?

- Per què mor la Kengah, la mare de l'Afortunada?
- Recordeu totes les andròmines que la colla dels gats s'inventen per ensenyar a volar l'Afortunada? Com són?
- Inventat una continuació per a aquesta història. On va a parar l'Afortunada? Què passarà amb els membres de la colla del moll? I la Nina, la nena protagonista, què serà de gran?

Altres qüestions:

- Què ens diu aquest film sobre les gavines i els gats?
- És una ficció o podria passar en la realitat?
- T'has posat a la pell d'Afortunada?
- Com creus que hauries reaccionat tu?
- Podries definir els sentiments que t'ha provocat el film: sorpresa, melangia, alegria, avorriment...?
- Quin altre títol posaries a la pel·lícula?

Què opineu del final? És un final feliç? Esperat? És creïble?

ESTRUCTURA

Procurar que els estudiants s'adonin d'aquesta estructura a còpia de fer preguntes:

- Què passa?
- Quan, com i on passa?
- Per què passa?
- Què necessita Afortunada?
- Què es planteja de fer Zorbàs?
- Amb quins conflictes es troba?
- Quines qüestions resol?
- Per què decideix protegir la gavineteta?
- Quins perills troba per mantenir la seva promesa?
- Qui l'aconsella i ajuda?
- Com l'aconsellen i ajuden?
- Com acaba?

Fil argumental

Fent memòria entre tots, fem una llista dels diferents episodis, per ordre (treballant causes i conseqüències), fins que ens quedi clar el fil argumental.

ELS PERSONATGES

➤ Buscar els adjectius que defineixin millor els personatges

	Descripció física	Descripció psicològica
Zorbàs		
Kenah		
Afortunada		
Secretari		

Coronel		
Setciències		
Barlovent		
Bobulina		

AJUDA per la mestra**Trets físics**

Algunes observacions que es poden fer:

- Aspecte físic general: menut, alt, prim, ros, fort, jove, àgil, musculós, etc.
- Com gesticula, com es mou: elegant, lent, nerviós, ràpid, etc.

Trets psicològics

Entre aquests adjectius buscar-ne algun que vagi bé per a usar en la descripció dels personatges:

Optimista
Aventurer
Ambiciós
Fred
Joguener
Desconfiat
Rebel
Amorós
Pacífic
Precís
Intuïtiu
Seriós
Orgullós
Innocent
Amable
Respectuós
Reivindicatiu
Solidari
Egoïsta
....

Qüestions

Per a treballar primer individualment i després en grup:

- Afegir-hi algun personatge més o treure'n algun
- Afegir-t'hi tu fent un paper. (Pots triar un dels papers que ja hi ha o afegir un nou personatge que inventaries)
- Amb quin dels personatges viuries i amb quin no i per què
- Quins valors representen els distints personatges del film? (es pot posar una llista de valors positius: solidaritat, tendresa, estimació, tolerància, comprensió, generositat, amistat)

Com reaccionen emocionalment?

Pots detectar algun moment del film on sigui molt explícit algun dels sentiments següents per part d'algun dels personatges principals?

	Sentiment	Personatge	Moment del film
Ira			
Tristesa			
Temor			
Plaer			
Amor			
Sorpresa			
Disgust			

Vergonya			
----------	--	--	--

AJUDA PER LA MESTRA

Ira : fúria, ultratge, ressentiment, còlera, exasperació, indignació, aflicció, acritud, irritabilitat, hostilitat, violència, odi, etc.

Tristesa: pesar, malenconia, pessimisme, llàstima, autocompassió, solitud, abatiment, desesperació, aflicció, esllanguiment, etc.

Temor: ansietat, aprensió, nerviosisme, preocupació, consternació, inquietud, cautela, incertesa, paor, por, terror, fòbia, pànic, etc.

Plaer: felicitat, alegria, diversió, orgull, embadaliment, gratificació, satisfacció, eufòria, èxtasi, etc.

Amor: acceptació, simpatia, confiança, amabilitat, afinitat, devoció, adoració, afecte, estima, tendresa, consideració, predilecció, etc.

Sorpresa: commoció, desconcert, admiració, estranyesa, atordiment, estupefacció, esbalaiment, etc.

Disgust: menyspreu, avorriment, aversió, disgust, repulsió, desplaer, desgrat, pena, aflicció, sofriment, turment, empipament, molèstia, decepció, malestar, etc.

Vergonya: culpabilitat, molèstia, disgust, remordiment, humiliació, contrició, deshonor, etc.

Breu descripció dels personatges

També podem suggerir que cada infant o per grups des dos, o màxim tres, es fixin més en un personatge que en un altre i que al final de la pel·lícula en facin una descripció consensuada.

ZORBÀS és un gat domèstic que viu amb moltes comoditats. Zorbàs és negre, amb un floc blanc a la barbeta, té els ulls grocs i, encara que és una mica gros, és molt àgil i té unes ungles molt esmolades. Zorbàs és llest i orgullós i li agrada tombar-se a prendre el sol.

KENGAH és la mare d' Afortunada , és una bella gavina amb plomes de color de plata. Li encanta veure les banderes dels vaixells perquè representen una forma de parlar.

AFORTUNADA és la polleta bonica que cuiden els gats, ella pensa que Zorbàs és la seva mare i per tant no vol aprendre a volar i vol ser gat. Té sort, perquè té molts amics i amigues que la cuiden i aconseguirà construir la seva pròpia identitat.

SECRETARI és un gat romà molt prim, amb dos bigotis, un a cada costat, i és el secretari de Coronel. L'encarregat de l'organització de la colla.

CORONEL és un gat d'edat indefinible, vell i talentós. És el líder del restaurant italià del port.

SETCIÈNCIES és molt intel·ligent, es dedica a l'estudi de llibres i de l'enciclopèdia i viu al Basar de Harry.

BARLOVENT és un gat de mar molt vell, de color de mel, amb els ulls blaus i és mascota de Hannes II. La que millor s'orienta navegant pels oceans.

HARRY és l'amo d'un basar on exposa els objectes que ha col·leccionat durant tota la seva vida de mariner.

MATÍES és un ximpanzé que fa de vigilant de seguretat del Basar de Harry. Beu cervesa.

BOBULINA és una bonica gata siamesa molt elegant, que passa moltes hores en els testos de flors a la terrassa. Bobulina és el nom d'una heroïna de la guerra d'Independència de Grècia. Siam és el llegendari antic regne amb què es coneixia l'actual Tailàndia.

EL POETA és el propietari de Bobulina, escriu belles paraules que alegren o entristeixen i després de llegir el que acaba d'escriureriu. Aquest humà pot fer volar amb les paraules i inspira confiança.

NEN amo de Zorbàs: Zorbàs és l'únic que el coneix i el veu com el millor noi del món, perquè li serveix molt menjar, és afectuós i una vegada li va salvar la vida.

➤ Preguntes

- Quin és el personatge que trobes més llest?
- I més graciós?
- I més tendre?
- I més antipàtic?
- I més prudent?
- I més inconscient?

En quin confiaries i en quin no?

TEMES QUE ES PODEN TRACTAR

- **Les gavines**
- **Els gats**
- **Respecte per la diferència**
- **Fer una promesa**
- **El medi ambient**
- **Resolució de conflictes**
- **Diversitat de models familiars**
- **La col·laboració**
- **Confiança**
- **Valors**
- **Protecció dels infants**

Les gavines

Què sabem de les gavines?

Les gavines són ocells marins. Excel·lents voladors, tot i que no volen mai en ple oceà i es limiten a vorejar les costes. Són animals familiars, que podem conèixer, ja que n'hi ha moltes, i les podem veure i reconèixer amb facilitat, però això no vol dir que en sapiguem gaire res. Podem distingir com són, però podríem respondre aquestes preguntes:

- El bec acaba recte o amb ganxo? (ganxo)
- Són iguals els mascles que les femelles? (els mascles un xic més grans)
- Què mengen? (De tot, són omnívors)
- Només hi ha un tipus de gavina? (gavina vulgar, la gavina capblanca, la gavina corsa, el gavià fosc i el gavià argentat)
- On viuen? (en nius fets de materials vegetals posats sobre mates o arbres)
- Quan temps els cuiden els pares? (Els fills s'independitzen al cap de 4-6 setmanes de néixer)

➤ Fer un llistat de les coses que sabem i les que hem d'esbrinar

Què sabem?	Què hem d'esbrinar?

➤ Proposeu algunes preguntes més i busqueu la manera de respondre-les totes:

Preguntes	Respostes

Els gats

Què sabem dels gats?

El **gat** o **moix** és un petit mamífer carnívor domèstic. És un animal de companyia molt popular. Es creu que el seu avantpassat immediat és el gat salvatge africà. A l'Antic Egipte, era un animal sagrat.

El nom d'aquest animal en moltes llengües europees deriva del mot llatí vulgar *cattus* (*gat, cat, chat, gatto, gato, katze, katt, kat, etc.*), que es

refereix específicament als gats domèstics (en contraposició als gats salvatges, anomenats *felis* en llatí).

Hi ha desenes de races de gats, algunes de les quals no tenen pèl o els falta cua a causa de mutacions genètiques. Poden tenir el pelatge de colors molt diferents. Els gats són depredadors hàbils, que poden caçar més de mil animals diferents. Entenen conceptes complexos i se'ls pot ensenyar a manipular mecanismes senzills, com ara panys. Es comuniquen amb miols, gemecs, xiulets, grunyits i aproximadament un centenar de vocalitzacions diferents, a més d'un llenguatge corporal variat.

- Després de veure la pel·lícula potser t'has fet unes quantes preguntes sobre els gats. En grups de tres feu una o dues preguntes sobre els gats i les escrivim en un paper.
- Una vegada vistes totes, traiem les que són repetides i ajuntem les que s'assemblen i preguntem si hi ha algun grup que les vulgui o pugui respondre. Si en queden sense resposta, grups distints s'encarreguen d'esbrinar-les, ja sigui preguntat als adults o investigant a internet.

Respecte per la diferència

El gat Zorbàs i la gavina Afortunada iniciaran un procés d'aprenentatge en el respecte a la diferència i en el desenvolupament de les seves emocions. Al principi, Zorbàs assumirà la responsabilitat de fer-se càrrec de l'Afortunada com un jurament del qual no es pot retractar. Finalment aquesta promesa estimularà un aprenentatge mutu inesperat d'experiències i sentiments.

Aquesta pel·lícula pot servir per introduir els infants en el valor de la diferència. Semblava impossible que uns animals tan diferents arribessin a entendre's i a estimar-se. Què aprenem de la seva relació?

Comentar

- "És molt fàcil acceptar i estimar els que són igual que nosaltres, però fer-ho amb algú diferent és molt difícil i tu ens has ajudat a aconseguir-ho. Ets una gavina i has de seguir el teu destí de gavina. Has de volar. Quan ho aconsegueixis t'asseguro que seràs feliç, i aleshores els teus sentiments cap a nosaltres i els nostres cap a tu seran més intensos i bells, perquè serà l'estimació entre éssers totalment diferents".
- Si partim de la idea que la diferència és un valor, i no un motiu d'exclusió, a partir del text anterior, podem iniciar un debat sobre les peculiaritats o coneixements que diferencien els nens i les nenes. Podem aprendre moltes coses dels nostres companys i companyes. Què és allò que podem aportar i/o compartir? Valorar els jocs, les afectivitats, els esports, els llibres, la manera de fer les coses i les habilitats que les nenes poden mostrar als nens, i a la inversa, i que sovint s'exclouen i s'eviten en els espais de socialització, com veiem, per exemple, al pati de l'escola.

Preguntes

1. Quines diferències hi ha entre els gats i les gavines? Aquestes diferències fan que no s'estimin? Creieu que les diferències que hem dit són motius suficients per rebutjar algú?
2. Quines cultures coneixeu que siguin diferents de la nostra? Quines diferències hi ha entre aquestes cultures i la nostra? Aquestes diferències són tan importants com per impedir relacions d'amistat o d'amor?

Fer una promesa

Des de bon principi el Zorbàs es fa càrrec de l'Afortunada, perquè és una promesa que li va fer a la seva mare, la Kengah. El gat ho considera un "acte d'honor". Amb una certa indiferència inicial, creu que complirà el jurament, l'ensenyarà a volar i s'oblidarà de la gavina. Però l'afecte i l'estima que ell sent i que rep de l'Afortunada serviran per capgirar la concepció d'acte d'honor.

Kenagh demana a Zorbàs que li faci tres promeses. El gat, per pietat l'escolta i accepta el compromís:

Primera promesa - No et menjaràs l'ou.

Segona promesa - Covaràs l'ou fins que neixi el pollet.

Tercera promesa - L'ensenyaràs a volar

Preguntes

- Quin sentit té cadascuna de les promeses?
- Què vol dir fer una promesa?
- És el mateix una promesa que un jurament?

El medi ambient

Atrapada en un vessament de petroli al mar, la Kengah, mare de Afortunada, aconsegueix arribar fins al jardí d'una casa situada en una ciutat portuària i abans de morir pon un ou. Si no hagués estat pel vessament del petroli, la gavina hagués pogut tenir la seva filla tranquil·lament i hagués pogut covar l'ou.

Caldrà doncs fer referència a la necessitat de conservar la natura, i poder evitar desastres ecològics tals com els vessaments de petroli, els incendis als estius, etc. Observar com tot això repercuteix en la supervivència dels animals i de la vegetació. Promoure iniciatives per protegir i conservar la natura.

- Intercanvieu informació amb els companys i companyes sobre totes aquelles accions que fan malbé el nostre planeta.
- Busqueu informació i notícies sobre aquelles accions que podem realitzar per protegir els animals, el mar de la brutícia, els boscos dels incendis, el nostre entorn de la contaminació, etc.
- Amb la informació que hàgim recollit entre tots i totes, podeu fer un mural sobre les mesures per protegir el medi ambient i els animals.

Lectura d'imatge: Què creus que ens diu aquesta imatge?

Té alguna cosa a veure amb el que passa a la pel·lícula?

Resolució de conflictes

Al llarg de la pel·lícula sorgeixen una colla de conflictes o entrebancs que els protagonistes han de solucionar. En primer lloc, identifiquem-los.

Conflicte	Moment de la pel·lícula

- L'astúcia i la intel·ligència són els recursos que ens ajudaran a resoldre conflictes, i no pas la violència i la intimidació.
- Proposar alternatives a l'ús de l'agressivitat i remarcar el rebuig a la violència.

Diversitat de models familiars

Parlar de família de manera unívoca avui és molt difícil. Els models familiars són variats en funció de la cultura i de l'època. Per exemple, el parentiu abans només era sanguini, mentre que ara s'admet l'adopció. Abans les famílies eren constituïdes per pare, mare i fills, avui poden donar-se molts altres models.

Un altre criteri que defineix la família és la cohabitació, de manera que es considera com a nucli familiar les persones que viuen de manera estable en una mateixa casa. Però és evident que els familiars poden independitzar-se, viure allunyats i que hi ha gent que comparteix pis sense ser família.

Entre els membres d'una família acostuma a haver-hi una relació d'amor i dependència, però aquests trets són subjectius i no poden emprar-se, per tant, per establir una definició. En cultures orientals, la família és un clan extens amb vincles i avantpassats comuns; en el món occidental hi ha famílies monoparentals, amb dos pares o dues mares, etc.

L'Institut Nacional d'Estadística ha classificat les famílies en diversos tipus que té en compte quantes persones viuen al nucli familiar o habitatge bàsic i després les edats d'aquestes. Així, s'estableixen les següents tipologies bàsiques:

- un adult amb un menor
- dos adults sense menors
- dos adults i un menor
- dos adults i dos menors
- dos adults i tres menors o més
- dos adults, un jove i menors
- dos adults, joves
- tres adults
- altres

Els menors es consideren les persones de menys de setze anys, tot i que la majoria d'edat a Espanya és fixada en 18 anys. Per jove s'entén la persona entre 16 i 34 anys no emancipada (si viu sola es considera adulta).

Es pot aprofitar la pel·lícula per parlar de la diversitat de famílies i introduir els infants en la realitat dinàmica de models familiars que hi ha en l'actualitat.

➤ **Preguntes**

- Podem dir que el conjunt de gats formen una família? En quin sentit?
- Les famílies han de ser totes iguals o en coneixem de ben diverses?

Si a la classe hi ha algun infant que té família monoparental o bé homoparental, potser també seria el moment de parlar-ne.

La col·laboració

És ben clar que Zorbàs tot sol no s'hagués sortit de la criança d'Afortunada. Aquesta evidència pot donar peu a parlar de la necessitat de col·laborar. Cooperar és una necessitat humana i alhora una qualitat personal.

És un procés on s'involucren diverses persones per aconseguir un resultat molt difícil de realitzar individualment o per ajudar a aconseguir alguna cosa a qui per si mateix no podria. Col·laborar significa sumar esforços d'un grup per assolir una meta comú.

És un aspecte humà que s'aplica a diversos contextos, com la ciència, l'art, l'educació i els negocis; i es relaciona amb termes com la cooperació i la coordinació.

➤ Quines coses pots fet tot sol o sola i per a quines necessites col·laboració i quines són millors en col·laboració?

	Tot sol o sola	En col·laboració necessàriament	Són millors en col·laboració
Jugar			
Cuinar			
Estudiar			
Llegir			
Cantar			
....			
....			

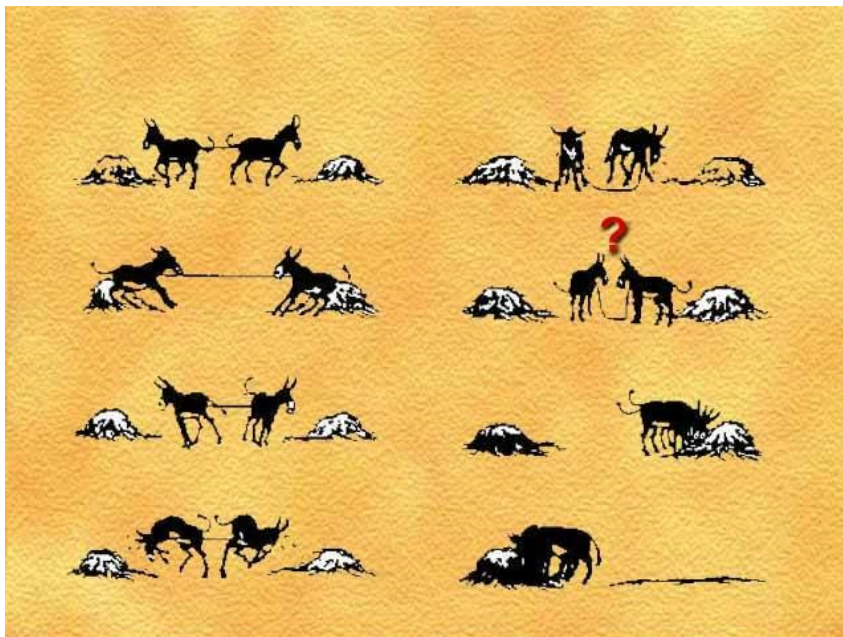
➤ Quina d'aquestes imatges et suggereix millor el terme col·laborar i per què?

➤ Pots explicar aquesta historieta i dir-ne el significat?

Confiança

Tenir confiança

Els infants per la seva condició són vulnerables i per sobreviure en condicions els cal confiar en altres persones, els adults. Aquesta pel·lícula pot servir per fer adonar als infants de la importància que té poder confiar amb algú (pares, mestres, amics) i com també hem d'aprendre de mica en mica en confiar en nosaltres mateixos, seguint el procés de creixement i maduració que fa la protagonista de la pel·lícula.

Ens plantejarem quins són els criteris que fan dignes de confiança les persones que hi ha al nostre entorn, intentant respondre a les preguntes: "En qui puc confiar? En qui he de confiar?", o un xic més enllà: "¿Com puc saber si alguna persona és digna de confiança?"

"A la història de la filosofia, la confiança juga un paper important. Alguns filòsofs, com ara l'anglès Thomas Hobbes (1588-1679), han defensat que l'estat és necessari, perquè no es pot confiar en els éssers humans individuals. D'altra banda, el també anglès John Locke (1632-1704), contemporani de Hobbes, va subratllar el paper de la confiança a l'hora de construir una estructura social i comunitària que capacités els éssers humans per portar una vida raonable en un context democràtic!. (M. Lipman, *Admirant el món*)

Podem ajudar els infants a tenir criteris sobre les persones que els envolten. En un cert sentit aquest exercici pot ser molt delicat, si hi ha infants que pateixen abusos o es troben sota la pressió d'un adult. Aquest tema, així com el dels secrets, ha de ser tractat amb molta cura.

➤ Pla de diàleg: Confiança

Una persona *digna de confiança* és aquella en qui pots confiar, amb qui pots comptar, de qui et pots refiar, i de qui pots dependre. Les preguntes següents et volen fer pensar sobre què significa ser *digne de confiança*.

1. ¿Una persona que no diu la veritat, amb tot, pot ser digna de confiança?
2. ¿Una persona que t'ha enganyat alguna vegada pot ser digna de confiança?
3. ¿Pot semblar molt amable una persona i, amb tot, no ser digna de confiança?
4. ¿Pot ser cruel una persona i, amb tot, ser digna de confiança?
5. ¿Pot ser eficient una persona i, amb tot, ser digna de confiança?
6. ¿Pot ser eficient una persona i, amb tot, no ser digna de confiança?
7. ¿Pot ser cordial una persona i ser també digna de confiança?
8. ¿Pot ser cordial una persona i, no obstant, no ser digna de confiança?
9. Al teu entorn hi ha persones que creus que són dignes de confiança? Per què?
10. Al teu entorn hi ha persones (no cal citar qui són) que creus que no són dignes de confiança? Per què?

Adaptació d'*Admirant el món*, cap. 9

Confiança en un mateix

Per les mateixes raons que confiem en altres persones, hem de confiar en nosaltres mateixos. Un infant amb autoconfiança tindrà més possibilitats de superar les dificultats que se li presenten. Com educadors hem de contribuir que l'infant tingui un bon desenvolupament de l'autoestima i molta confiança en si mateix i en les seves possibilitats, siguin les que siguin.

Cap al final de la pel·lícula hi ha la següent frase referint-se al fracàs de Afortunada en el seu intent de volar: "Després del seu últim fracàs, Coronel decidí suspendre els experiments, ja que la seva experiència li deia que la gavina començava a perdre la confiança en si mateixa, i això era molt perillós"

➤ Preguntes:

- Per què perd la confiança la gavina?
- Per què és perillós que perdi la confiança?
- Després de l'exercici anterior sabem un xic més què és ser digne de confiança, però què significa confiar en un mateix?
- Quin paper creus que juga la confiança en tu mateix per poder assolir el que vols ?

(La resposta dependrà del que cada alumne pensa i com interpreta la cita. El diàleg s'hauria de centrar en la importància que la confiança en un mateix té per assolir objectius)

➤ Joc de la troca de llana

Una troca de llana i un cercle d'alumnes. La mestra llença la troca a un nen o nena i aquest diu una cosa molt positiva de si mateix, després llença la llana a un company o companya i així es va fent una mena de teranyina. Al final anotem les coses positives o virtuts de cadascú i, quan les tenim totes juntes a la pissarra parlem de quin és el potencial del grup.

Variants

1. Una vegada el protagonista ha dit la seva virtut, qualitat o aspecte positiu, algú del cercle ho ha de confirmar amb raons o exemples.
2. (Més lligat a l'autoestima) Cadascú diu una qualitat d'un altre abans de passar-li la llana i qui la rep ho accepta o no.

En fer aquest exercici cal que el facilitador o facilitadora distingeixi clarament entre autoestima i supèrbia.

Valors

A la pel·lícula trobem valors personals, de convivència, ètics, i també ecologistes. Cal però que els sapiguem identificar.

- Quins dels que assenyalem creus que podries exemplificar amb algun moment de la pel·lícula?

VALORS	MOMENT DE LA PEL·LÍCULA
Solidaritat	
Col·laboració	
Tolerància	
Convivència	
Respecte als altres	
Amistat	
Sentit de l'honor	
Compliment de la paraula donada	
Compromís	
Responsabilitat	
Superació	
Autocontrol	
Resoldre conflictes de forma no violenta	
L'acollida i acceptació del diferent.	
El respecte a la natura i als animals	
La confiança en els altres.	
Altres.....	

Protecció dels infants

Els drets dels infants, recollits a la Declaració o a la Convenció, es basen en què els menors necessiten per a viure una vida sana i feliç per a arribar a ser ciutadans responsables. Preguntar als alumnes què saben sobre els drets. Cal esbrinar si en saben algun, si en desconeixen l'existència o quina mena de coneixement en tenen. Es pot explicar breument en què consisteixen i citar els documents fonamentals. En l'apartat que ens ocupa fem referència al dret de la protecció.

Estar protegit significa que no et poden fer mal, que no et poden maltractar, ni humiliar, és una forma d'estar segur, de gaudir d'un benestar personal i col·lectiu. Estar protegit significa que algú et defensa, custodia, vigila les situacions de risc i aquest algú actua per socórrer i ajudar.

TEXT DE RECORDATORI

"L'infant ha de ser protegit contra totes les formes de negligència, crueltat i explotació, així com de qualsevol pràctica que pugui fomentar la discriminació racial, religiosa o de qualsevol altra mena. Tots els nens i nenes tenen dret a créixer i desenvolupar-se amb salut, cosa que implica gaudir d'una adequada alimentació, habitatge i atenció mèdica. Els infants també necessiten amor i comprensió i, sempre que sigui possible, han de créixer amb el seu pare i la seva mare. En cas que això no fos possible, tindran una altra família que els estimi i protegeixi igual".

- **Preguntes**

- Quin sentit té aquest text per a tu?
- Com es pot aplicar a la pel·lícula que acabem de veure?

- Protecció i desprotecció

Intenta completar la frase posant exemples de la teva experiència.

Em sento protegit quan...

Em sento desprotegit quan...

Per encetar un diàleg

- Per què necessiten els nens una protecció especial? Indicar exemples.
- Per quins motius el benestar dels nens requereix disposicions especials? Què necessiten els nens per a viure, créixer i ser feliços?
- Per què és necessari que els nens participin en la societat? Indicar exemples.
- Qui vetlla pel respecte dels drets del nen? (Els pares, els professors, altres adults, altres nens, l'Estat).
- Si existeix el dret a la protecció, vol dir que hi ha l'obligació de protegir. Qui té l'obligació de protegir els infants?

Analogies.

Completa aquestes frases, de forma una mica poètica:

- Estar protegit és com .....
- Sentir-se segur és com .....
- Saber-se cuidat és com .....
- Ser defensat és com .....
- Saber-se estimat .....
- Estar desprotegit és com .....
- Sentir-se insegur és com .....
- Ser abandonat és com .....
- Saber-se sol és com .....
- Sentir-se rebutjat és com .....

- Completa la frase:

Desprotegit és sinònim de ....

Invàlid, no protegit, abandonat, indefens, no preservat, desemparat, desvalgut. Justifica la teva resposta

Frases de la pel·lícula

En petit grup ubiqueu en quin moment de la pel·lícula es diuen aquestes frases i després comenteu-les, en el context del film i fora de la pel·lícula.

- "Moltes vegades, des de certa alçada, va veure com grans vaixells petrolers aprofitaven els dies de boira costanera per allunyar mar endins a rentar els seus tancs."

- "Hi anirem tots. Els problemes d'un gat del port són problemes de tots els gats del port, va declarar solemnement Coronel."
- "Amb molta cura es va estirar i va atreure l'ou amb la seva panxa. Se sentia ridícul ... Però una promesa és una promesa i així, escalfat pels rai9gs del sol, es va anar adormint amb l'ou blanc amb puntets blaus molt enganxat al seu ventre negre "
- "Et volem perquè ets una gavina ... ens afalaga que vulguis ser com nosaltres, però ets diferent i ens agrada que siguis diferent."

Altres temes:

- La inexistència de barreres culturals o ètniques (i fins i tot d'espècie) en el moment de fer-se càrrec d'una situació crítica.
- La mort primerenca d'un progenitor marca la vida dels infants (i les cries d'animals).
- El valor de la paraula donada i el compromís adquirit, així com del foment de la convivència pacífica, la solidaritat i el respecte.
- Superació de les diferències irreconciliables i els prejudicis.
- Treballar la interculturalitat, el respecte que cal entre les races diferents, en aquest cas les gavines i els gats.

PER ACABAR

La pel·lícula

- Quants anys passen aproximadament des de l'inici de la pel·lícula fins a la darrera escena? Com ho sabem en el film?
- Podries dir quin aspecte del film t'ha cridat més l'atenció, com ara els personatges, els dibuixos, on passa, la música, el vestuari, o altres .....
- Recordes alguna seqüència o fotograma especialment impactant?
- Quins són els moments més especials de la pel·lícula per a tu?

- 1.
- 2.
- 3.

- Canviar el final de la pel·lícula

Avaluació

A tu què t'ha dit la pel·lícula?

Digues la teva opinió sobre el film, justificant la teva avaluació.

M'ha agradat perquè.....

M'ha fet por perquè.....

M'ha fet riure perquè.....

M'ha sorprès perquè.....

M'ha indignat perquè.....

M'ha fet somriure perquè.....

M'ha emocionat perquè.....

M'ha inquietat perquè.....

M'ha avorrit perquè.....

M'ha sobtat perquè.....

M'ha il·lusionat perquè.....

M'ha informat perquè.....

Què m'ha explicat que no sabia ?

Acció

Una vegada hem parlat de la pel·lícula i dels temes que ens suggereix, cal passar a l'acció. Si ens hem convençut d'alguna cosa al llarg del visionat de la pel·lícula i del treball posterior, cal que en quedi constància i que es mostri, perquè els altres se n'aprofitin. Aquesta tasca es portarà a terme com a cloenda i pot servir com a avaluació parcial.

Serà una tasca que farem entre tot el grup-classe per donar-nos també una nova oportunitat d'interrelacionar-nos, perquè creiem que una educació en valors ha de posar èmfasi en les activitats que portin a sentir la necessitat de relacionar-se i treballar plegats.

En el cas de la pel·lícula que ens ocupa, proposem per grups o col·lectivament, **crear una imatge que simbolitzi la col·laboració.**

Caldrà posar-se d'acord, preveure el calendari i el producte final que s'exposarà a l'aula i, si ho creieu oportú, ho podeu exposar al centre.

PER ANAR MÉS ENLLÀ

Recomanem la lectura del llibre en què està basada la pel·lícula:

- Sepúlveda, L. (2000). *Història d'una gavina i el gat que l'ensenyà a volar*. Barcelona: Seix Barral.

Webs

http://cinemadretsinfants.org/wp-content/altres/pdf/Historiadunagavina_guiadidactica.pdf